

Pälkäne Tommolan asemakaavan muutosalueen muinaisjäännösinventointi 2008

Timo Jussila

Kustantaja: Pälkäneen kunta

Sisältö:

Perustiedot	2
Inventointi	3
Aluerajaus	5
Kylätonttipaikannus	5
PÄLKÄNE 42 TOMMOLAN TALOTONTTI.....	6

Kansikuva: Peltoa alueen keskivaiheilla Tommolan talon länsipuolella. Kuvattu etelään.

Perustiedot

Alue: Asemakaavaan muutosalue. Ks. rajauskartta.

Tarkoitus: Tarkistaa kattavasti onko kaavoitettavalla alueella muinaisjäänöksiä. Etsiä uusia muinaisjäänöksiä. Alustavasti rajata muinaisjäänökset niin, että ne voidaan asianmukaisesti merkitä kaavaan.

Työaika: Kenttätöaika: 11-12.11. 2008.

Kustantaja: Pälkäneen kunta

Tekijät: Mikroliitti Oy Timo Jussila ja Tapani Rostedt.

Aiemmat tutkimukset: -

Tulokset: Alueella on vanha Tommolan kappalaisen virkatalon paikka 1700-luvulta alkaen , joka isojakokartan mukaan paikantuu nykyisen Tommolan tilakeskuksen alueelle ja sen pohjoispuolelle. Alueella on (mahdollisesti) sijainnut 1400-luvulta alkaen Vesaniemen talo ja Tommolan talo ennen Pohjansotaa muualla kuin nykyisellä paikalla tai sen liepeillä. Mitään vanhaa talonpaikkaa ei alueella havaittu. Mitään muinaisjäänöksiä ei alueella todettu.

Inventointi

Inventointi suoritettiin parin päivän aikana marraskuussa 2008 kahden arkeologin voimin. Alue on pääosin nykyistä tai vanhaa (kesannolla olevaa) peltoa. Lännessä niemen kärjessä on avokalliota ja metsää. Alueella on huomattava vesijättömaa-ala. Lännessä niemekkeen alueella vanhan jyrkän rantatörmän reuna on n. 90 m tasalla. Alueen itäpäässä törmä on loivahko. Maaperä alueella on siltti, väliin karkeampi väliin savespitoisempi. Alueen eteläreunalla, metsän rajoilla maaperä on hyvin kivistä ja hiekkaisempaa. Niemen kärjen metsässä on kallion päällä so-raista hiekkaa. Niemen kärjen ja tyven alue on topografialtaan sellainen, että siellä voisi maini-osti sijaita kivikautta. Alue tarkastettiin kattavasti silmänvaraisesti. Niemen kärjen kallioidella metsäalueella suoritettiin satunnaista (mutta melko tiheää) koekuopitusta – mitään ei havaittu. Peltoalue Niemen kärjen ja Tommolan välillä koekuopitettiin systemaattisesti – joskin hieman vaihtelevin 10-20 m kuoppavälein 2-3 linjassa W-E suunnassa. Kaikkialla tavattiin puhdasta pelto-omaata, löydön kyntökerros ja sen alla puhdas pohjamaa, savessa tai siltissä. Peltoalueella ei ole säilynyt mitään merkkejä vanhasta asutuksesta – jokunen tiilenpala jossain, kuten kaikis-sa pelloissa. Tommolan talon pohjoispuolella li avointa peltoa, joka katsottiin vain silmänvarai-sesti. Sen itäpuolella pieni metsikkö jossa syvä puro-uoma ja jonkinlainen padottu pieni lampa-re. Ei mitään mainittavaa havaittu. Alueen itäosan pelto oli sängellä, mutta niin harvalla (siinä 2 m leveitä lähes paljaita kaistoja) että sen saattoi suht. luotettavasti tarkastaa silmänvaraisesti. Alueen itäosan pohjoisosassa, vanhalla rannalla on ison ladon rauniot. Muutama koekuoppa sinne savimaahan. Lopputulos: varsinaisella rajatulla tutkimusalueella ei missään havaittu mi-tään merkkejä muinaisjäänöksestä.

Tommolan talon länsipuolella, tien eteläpuolella, tiestä n. 10 m on jyrkän rinteän juurella kasa jossa palaneelta vaikuttaneita kiviä ja tiilimurskaa. Kasan päällä kasvaa kaksi paksua kuusta. Vaikutti jätkekasalta mutta ei aivan mahdotonta jos pienen rakennuksen (sauna, riihi, tölö) kiu-kaan raunio. Koordinaatit: y 2514400 x 6801867 +-6m.

Espoossa 1.12.2008

Timo Jussila

Niemen kärki, kuvattu luoteeseen

Niemen pohjoisrannan vanha törmä.

Niemen länsiosasta itään, vanhaa peltoa

Länsiosan pohjoisrannan törmää

Puhdistamon N-puolinen pelto. länteen.

Takana Tommolän talo. Kuvattu etelään.

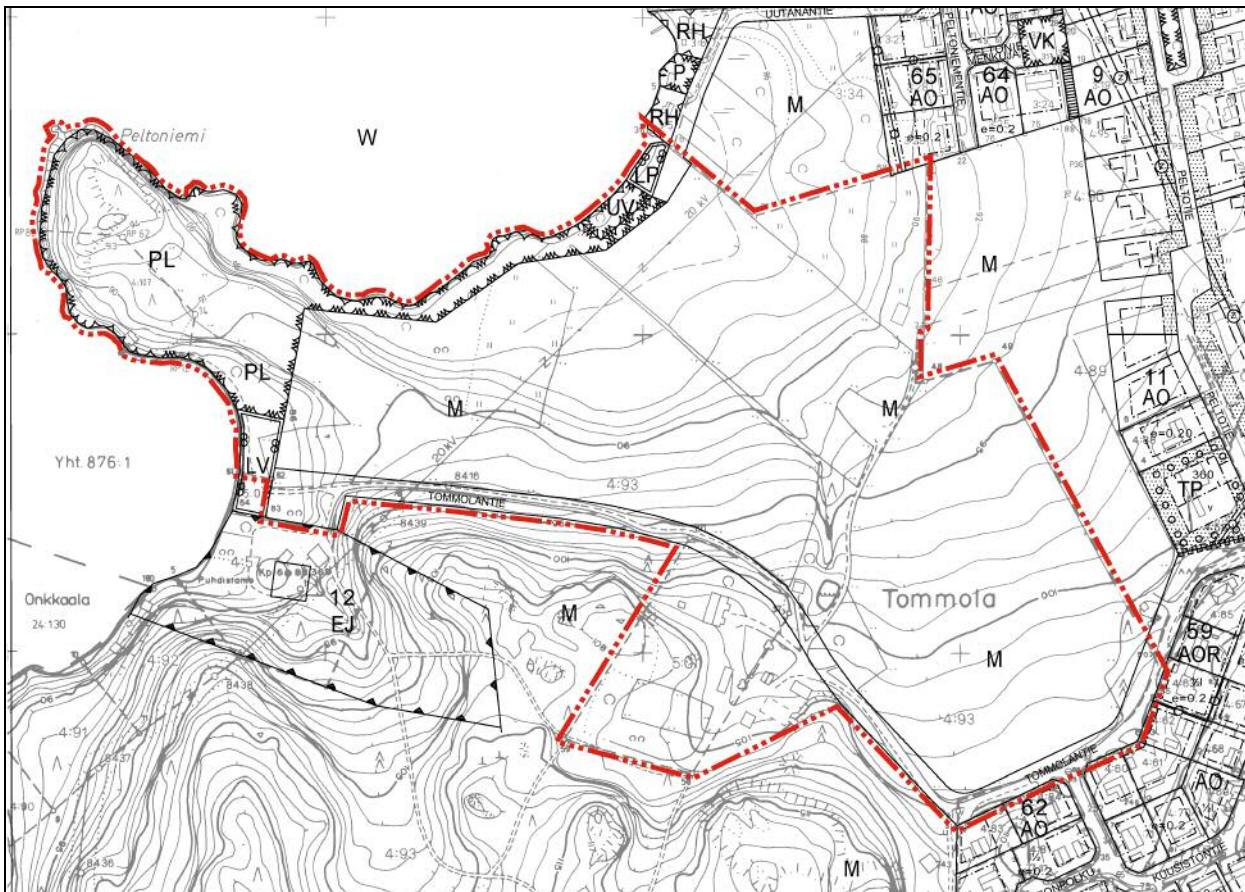
Koekuoppa Länsiosassa ja alueen keskellä

Itäosan sänkipeltoa

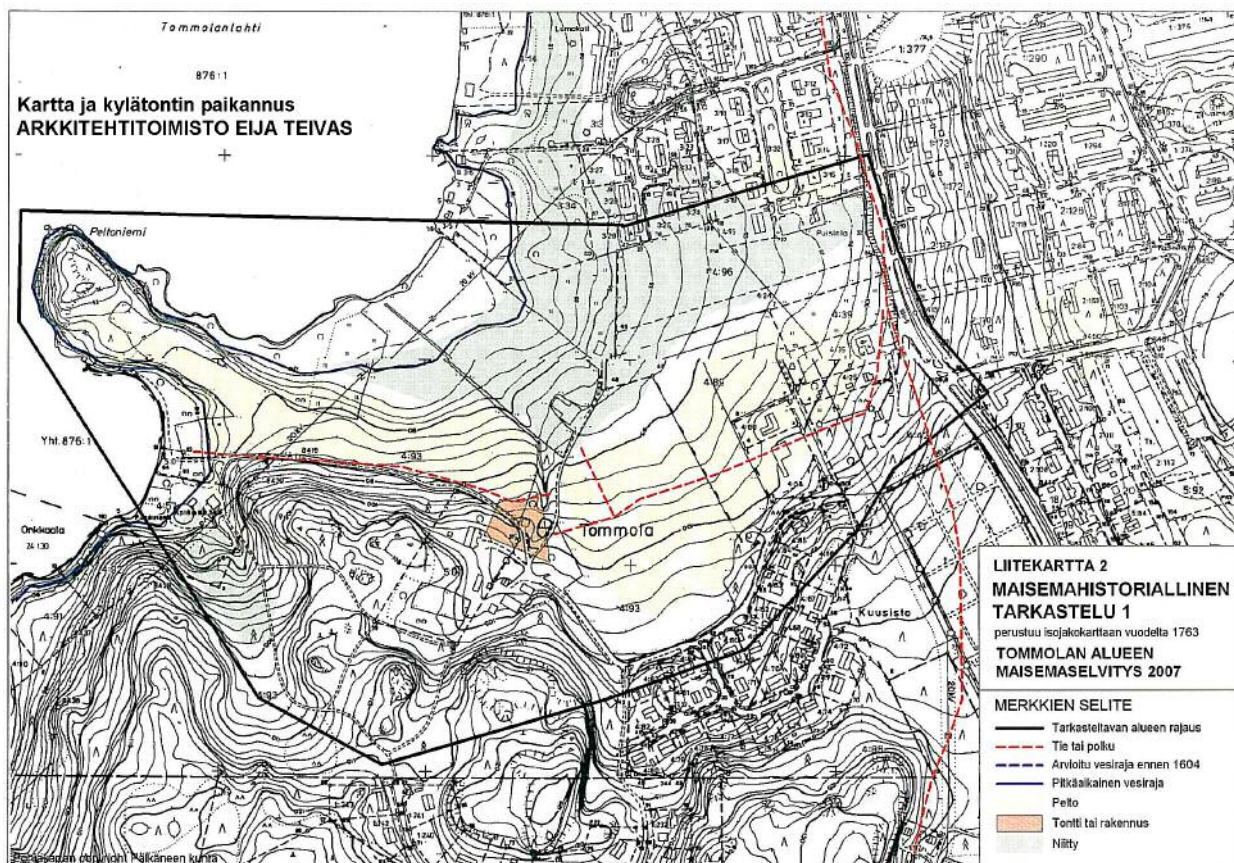
Valkotasapainoasetuksista ruskea väri vas. kuvaan. Kaikissa kuopissa tämän kaltainen näkymä.
Alla: epäm. tiilimurska-kivikasa Tommolän itäpuolella. Lampi ja pato pohjoispuolella

Aluerajaus

Kylätonttipaikannus

PÄLKÄNE 42 TOMMOLAN TALOTONTTI

Rauh.lk: 3
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: kylätontti

Kartta: x: 6801 84 y: 2514 49
 p: 6804 87 i: 3353 85

Tutkijat: Jussila T 2008 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Pälkäneen kirkosta 1,6 km etelään.

Huomiot: ”Alueella sijainnut Vesaniemen talo josta maininta 1507. Mahdollisesti 1450-luvulla mainittu lautamies Gudmund Wesajnen asunut tässä. Talo ollut autiona 1600-luvun alussa 30 vuotta ja ollut sotaväen hallussa kunnes kappalainen Sigfrid Revallius ottanut talon haltuunsa 1600-luvun lopulla. Kappalaisen virkatalona mainitaan 1684. v. 1715 Venäläisjoukot polttivat Tommolan rakennukset, jotka tuolloin sijaitsivat rannan tuntumassa lähellä nykyistä jätevedenpuhdistamo. Tila oli jälleen asumaton, kunnes seurakuntalaiset velvoitettiin 1727 rakentamaan pappila uudelleen. Isojaon aikaan Tommolan tilakeskus sijaitsi jo nykyisellä paikallaan, ja pellot ja niityt levittäytyivät sen pohjoispuolella jokseenkin nykyisessä laajuudessaan (Lähde, suora lainaus: Tommolan alueen maisemaselvitys 2007. Arkkitehti tsto. Eija Teivas).”

Alueella ei havaittu missään selviä merkkejä vanhasta talonpaikasta nykyisen Tommolan tilakeskuksen (tai talotontin/pihamaan) ulkopuolella muuta kuin mahdollinen ja epämääräinen kiukaan jääne Tommolan talon länsipuolella tien eteläpuolella. Nykyinen Tommolan talon paikka on maaston ja maaperän puolesta paras mahdollinen talonpaikka alueella. Alueen pellot ovat silttiä joka märkänä häiriintyessään on todella hankala rakennusalue ja kävelyalue upottava. Niemen ja peltojen eteläpuolinen metsä on erittäin kivikkoista ja topografia jyrkkä. Pellon ja metsän reuna-alue on luonnollinen talon sijoituspaikka ja nykyisen Tommolan kohdalla rinne on loiva. Toinen hyvä rakennuspaikka voisi olla aivan niemen länsikärjen alueella, mutta siellä emme havainneet lukuisissa koekuopissa mitään vanhaan asutukseen viittaavaa. Jos tarkemmin paikantamaton Vesaniemen talo on sijainnut nykyisellä peltoalueella, ei siitä ole jäänyt jäljelle mitään kohtuullisella etsimisellä löydettäviä jälkiä. Alueen pellot ovat olleet kauan intensiivisessä viljelyssä. Niemen alueella pellon maaperän kulumisen ja eroosion huomaa hyvin pellon pohjois- ja länsireunalla. Pohjoisreunalla pellon pinta laskee runsaan puolenmetriä metsämaan pinnan ja alkuperäisen maanpinnan alapuolelle. Pohjoisreunalla on paikoin valliainen n. 20-30 cm korkea eroosiotörmä rantaan laskevan rinteen laen ja pellon reunalla.

Alueen maisemaselvityksen tekijä mainitsee, että 1700-luvun alussa (ks. 1. kappale) rakennukset olisivat sijainneet rannassa, nykyisen vedenpuhdistamon tienoilla. Puhdistamo on ilmeisesti sijoitettu vanhaan hiekkakuoppaan tms. Sitä ympäröivä metsämaa on erittäin kivistä ja louhuista. Vanhassa pellossa puhdistamon pohjoispuolella ei ole mitään viitettä, ns. hajuakaan, vanhasta talonpaikasta. Olisiko pellon eroosio vienyt jäljet asutuksesta vai olisiko talo sijainnut puhdistamon kohdalla?

Voisi ehkä olettaa, että 1400-1500 lukujen Vesaniemen talo olisi kuitenkin sijainnut nykyisen Tommolan talon liepeillä, mahdollisesti isojaon toimituskartan esittämällä kappalaisen virkatalon tontilla. Tommolan talon pihamaata emme tutkineet. Arkkitehtitoimisto Eija Teivaksen suorittaman 1700-luvun isojakoa edeltäneen talotontin paikannus osuu hieman Nykyisen Tommolan pihan pohjoispuolelle nykyisen tien molemmin puolin. Tein joitain koekuoppia tien pohjoispuolelle missä jonkunlainen padottu allas. Maasto kivistä ja maaperä hienoaineksista. Mitään erityistä en havainnut. Tämän metsikön länsipuolella, tien pohjoispuolella oli avointa peltoa missä

ei havaittu mitään erityistä. Siellä täällä jokunen fajanssin pala ja yksi liitupiipun varsi. Ei mitään talonpaikkaan viittaavaa. Tommolan vanha 1700-luvun talonpaikka tai mahdollisesti aiemmatkin paikat ovat ilmeisesti sijainneet nykyisen tien eteläpuolella Tommolan nykyisen talon ja sen pihamaan alueella.

Koska kyseessä on yksittäistalo ja mahdollisesti (mutta ei täysin varmasti) vasta 1700-luvulla asutettu paikka, sekä että paikka on ollut jatkuvasti asuttuna ja mahdolliset vanhemmat kerrostumat vain osin jos ollenkaan säilyneet, **en esitä talontonttia muinaisjäännökseksi**. Olen sen rajannut kartoille, siltä varalta että Museoviranomaiset kuitenkin haluavat paikan muinaisjäännöstatukselle harkintansa mukaisesti. Kyseessä on rajatapaus ja on mahdollista että sen selkeyttämiseksi Tommolan talon paikalla voidaan edellyttää tarvittaessa jonkin asteisia lisätutkimuksia. Antamani arkkitehti Teivaksen paikannukseen perustuva talonpaikan rajausta tarkoittaa että sen alueen sisällä on maaperässä mahdollista sijaita vielä ehjiä kerrostumia aiemmasta asutuksesta (mutta kenties vain 1700-luvulta alkaen – keskiaikaisuus on vain olettaus).

1:6 000

